

 mgr inż. Jadwiga Tworek¹⁾

DOI: 10.15199/33.2015.04.23

Streszczenie. Artykuł omawia kierunki postulowanych przez Komisję Europejską zmian zapisów norm zharmonizowanych wyrobów budowlanych, zmierzających do zapewnienia ich spójności z postanowieniami rozporządzenia (UE) nr 305/2011 – CPR. Poddano analizie wybrane przykłady zapisów stosowanych obecnie wytycznych CEN, które wykraczają poza ustalenia CPR lub nie uwzględniają zmian wprowadzanych sukcesywnie przez akty delegowane. Wskazano kierunki zmian zapisów norm zharmonizowanych przedstawione przez Komisję Europejską do dyskusji na forum Stałego Komitetu Budownictwa.

Słowa kluczowe: wyroby budowlane, normy zharmonizowane, Załącznik ZA, CPR.

Problemy prawidłowego stosowania zasad CPR wobec zapisów norm zharmonizowanych

Od 1 lipca 2013 r., czyli od blisko dwóch lat, producenci zostali zobowiązani przez CPR do stosowania nowych zasad deklarowania właściwości użytkowych i oznakowania CE wyrobów budowlanych. Pierwszą trudnością, jaką napotkał przemysł, był brak jednoznacznego odniesienia zharmonizowanych norm wyrobów budowlanych do CPR. Od lipca 2013 r. do sierpnia 2014 r. podstawą uznania normy za zharmonizowaną z CPR był komunikat Komisji Europejskiej wydany w sierpniu 2011 r. i nawiązujący do dyrektywy 89/106/EWG. Listę norm zharmonizowanych z odniesieniem do CPR zawierała tylko baza danych NANDO. Ponadto okazało się, że żadna z norm zharmonizowanych nie zawiera prawidłowych odniesień do nowych pojęć i zasad wprowadzonych przez CPR. Podstawowe problemy, mające istotne znaczenie dla prawidłowości wprowadzania wyrobów budowlanych na rynek, to obecność w treści norm:

- nieaktualnych pojęć: „ocena zgodności” zamiast obowiązującej zgodnie z CPR „oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych”; „deklaracja zgodności” zamiast „deklaracji właściwości użytkowych”;
- niezgodnych z CPR wskazań dotyczących: zasad i zakresu oznakowania CE oraz podziału zadań między producenta i jednostkę notyfikowaną.

Komisja Europejska wielokrotnie wskazywała, że postanowienia CPR mają pierwszeństwo nad zapisami norm zharmonizowanych i zasadę tę przeniosła do ostatnio wydanego komunikatu [1], zawierając w nadtytule stwierdzenie: „Przepisy rozporządzenia (UE) nr 305/2011 są nadrzędne wobec wszelkich sprzecznych przepisów zharmonizowanych norm”. Wskazanie to jest jednoznaczne, ale nie ułatwia sytuacji producenta, który musi z dużą znajomością aspektów prawnych posługiwać się jednocześnie postanowieniami normy i tekstem CPR.

¹⁾ Instytut Techniki Budowlanej; e-mail: j.tworek@itb.pl

Postulowane kierunki zmian zapisów norm zharmonizowanych z CPR

Directions of the proposed changes in harmonized standards clauses

Abstract. The paper discusses proposed by the European Commission directions of changes in the clauses of harmonized standards for construction products which aim to assure their consistency with the provisions of regulation (UE) nr 305/2011 – CPR. Chosen examples of the clauses form the currently applied CEN Guidance which are exceeding the provisions of CPR or do not take into account changes introduced by delegated acts are analyzed. Indicated are the directions of changes in the format of Annex ZA of harmonized standards as presented by the European Commission on the forum of Standing Committee of Construction.

Keywords: construction products, harmonized standards, Annex ZA, CPR.

Istnieje założenie, że CEN w ramach regularnych przeglądów ustanowionych norm będzie wprowadzał zmiany dostosowujące ich postanowienia do zapisów i wymagań CPR. Prace te podjęto w CEN od 2012 r. na podstawie wytycznych uzgodnionych z Komisją Europejską, ale dotychczasowe ich wyniki nie są satysfakcjonujące, gdyż nie uwzględniają postanowień nowych aktów delegowanych wprowadzających istotne zmiany do postanowień CPR. Rozporządzenia wykonawcze Komisji (UE) dotyczące nowego formatu deklaracji zgodności [2] oraz zmian zadań jednostek notyfikowanych [3] w ocenie i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wciąż nie są uwzględniane w normach europejskich, nawet tych przedstawianych do harmonizacji w 2015 r. Zarówno dawniej opublikowane, jak i nowe normy zharmonizowane wciąż zawierają wiele zapisów sprzecznych z CPR.

Wytyczne CEN dotyczące zapisów załącznika ZA norm zharmonizowanych

W kwietniu 2012 r., po uzgodnieniach z Komisją Europejską, Sektor Budownictwa CEN przyjął dokument TF N 530 rev. 2 [4], stanowiący wytyczne obowiązujące wszystkie Komitety Techniczne opracowujące normy zharmonizowane z CPR dotyczące zapisów ich załącznika harmonizacyjnego ZA. Składają się one z dwóch części, z których pierwsza zawiera ogólne wskazówki dla autorów norm i wyjaśnienia dotyczące znaczenia określeń wynikających z rozporządzenia CPR, a druga wzorzec zapisów, jakie należy stosować w projektach norm kandydujących do harmonizacji, przedstawionych do zatwierdzenia w procedurach CEN po 1 lipca 2013 r.

Przedstawione w obowiązującej obecnie CEN wersji dokumentu TF N 530 ogólne wskazówki i wyjaśnienia w kilku przypadkach wykraczają poza zapisy CPR. Dotyczy to przede wszystkim oznakowania CE wyrobów budowlanych. W ślad za praktyką obowiązującą poprzednio pod rządami dyrektywy 89/106/EWG (Construction Products Directive – CPD) wytyczne wskazują na możliwość umieszczenia na wyrobie „krótkiej wersji” złożonej z symbolu CE wraz z nu-

merem jednostki notyfikowanej, a „wersji pełnej” w towarzyszących dokumentach handlowych. Takie rozwiązanie nie znajduje jednak uzasadnienia w postanowieniach CPR, które pozwala umieszczać oznakowanie CE na wyrobie, na opakowaniu lub w dokumentach towarzyszących, ale nie przewiduje możliwości stosowania podziału tej informacji i stosowania „krótkiej wersji” oznakowania.

Przyjęty w wytycznych [4] format przykładowego numeru referencyjnego deklaracji właściwości użytkowych (rysunek) może sugerować konieczność przyjęcia tego schematu, podczas gdy **sposób numeracji deklaracji zależy od producenta**. Jedynym warunkiem określonym przez CPR jest zapewnienie w dokumentacji technicznej jednoznacznego związku z deklarowanymi właściwościami użytkowymi danego typu wyrobu. Dokument TF N 530 zawiera również wykraczające poza zapisy CPR wskazówki adresowane do Komitetów Technicznych CEN dotyczące niepowtarzalnego kodu identyfikacyjnego wyrobu, sugerujące możliwość narzucenia jego nowego formatu, zawierającego np. obligatoryjne dane techniczne wyrobu. **Za kod identyfikacyjny typu wyrobu odpowiedzialny jest producent** i organy normalizacyjne nie mają podstaw do wpływania na jego suwerenną decyzję w tej kwestii.

Ponadto nieaktualne są przykłady zamieszczanych w normach zharmonizowanych wzorców deklaracji właściwości użytkowych, stosujące się do rygorystycznego i nadmiarowego formatu określonego w opublikowanym w 2011 r. tekście CPR i nieuwzględniające wprowadzonych zmian. Od 2014 r. możliwe jest bardziej elastyczne podejście do sposobu deklarowania właściwości użytkowych, uwzględniające potrzeby specyfiki poszczególnych wyrobów. Ustanowione w kwietniu 2012 r. wytyczne [4] nie uwzględniają mechanizmu zmian sukcesywnie wprowadzanych do postanowień CPR przez akty delegowane. Stosowanie się Komitetów Technicznych CEN do zdezaktualizowanych wskazań oznacza utrzymujące się rozbieżności między obowiązującym tekstem rozporządzenia i nowo opracowywanymi projektami norm oczekujących na harmonizację.

 0123	oznakowanie CE, składające się z symbolu „CE” numer identyfikacyjny jednostki certyfikującej wyrób
AnyCo Ltd, PO Box 21, B-1050, Brussels Belgium 13 00001-CPR-2013/05/12	nazwa i zarejestrowany adres producenta lub znak identyfikujący dwie ostatnie cyfry roku, w którym oznakowanie zostało po raz pierwszy umieszczone numer referencyjny deklaracji właściwości użytkowych
EN 123-5:2009 Wyrób A zamierzone zastosowanie do (np. ścian osłonowych, oddzieleni pożarowych itp.) zasadnicza charakterystyka 1: 50N/cm ² zasadnicza charakterystyka 2: spełnia zasadnicza charakterystyka 3: klasa A1 zasadnicza charakterystyka 4: RE 60 zasadnicza charakterystyka n: xxxx trwałość zas. charakterystyki 1: wyrażona jak wskazano w deklaracji właściwości użytkowych trwałość zas. charakterystyki n: wyrażona jak wskazano w deklaracji właściwości użytkowych substancja niebezpieczna X: mniej niż 0,2 ppm	numer zastosowanej normy europejskiej, zgodnie z publikacją w Dz. U. UE niepowtarzalny kod identyfikacyjny typu wyrobu zamierzone zastosowanie wyrobu określone w zastosowanej normie europejskiej [patrz uwaga]

Uwaga: informacyjna baza danych o europejskich i krajowych przepisach dotyczących substancji niebezpiecznych jest dostępna na stronie internetowej EURO-PA – Budownictwo przez łącze <http://ec.europa.eu/enterprise/construction/cpd-ds>

Przykład formatu oznakowania CE dotyczący systemu I+ oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych [4]

Example of CE marking information template of products under AVCP system I+ [4]

Wskazania Komisji Europejskiej dotyczące zmian zapisów norm zharmonizowanych

W lutym br. Komisja Europejska poddała pod dyskusję, na posiedzeniu Stałego Komitetu Budownictwa, dokument roboczy określający oczekiwaną zawartość norm zharmonizowanych z CPR [5]. Ma on stanowić kolejne wytyczne dla Komitetów Technicznych CEN opracowujących nowe i nowelizowane normy. Zdaniem Komisji norma zharmonizowana powinna określać właściwe zasady wiarygodnej oceny właściwości użytkowych wyrobu w sposób efektywny pod względem kosztów ponoszonych przez producenta, a jednocześnie zapewniający weryfikację stałości tych właściwości. W dokumencie podkreślono także obowiązki Komitetów Technicznych CEN polegające na uwzględnieniu przepisów państw członkowskich. Komisja zaznacza, że CPR nie daje podstaw prawnych do ustalania w normach zharmonizowanych innych rodzajów wymagań niż związane z określeniem metod i kryteriów oceny oraz sprecyzowaniem szczegółów technicznych odpowiedniego systemu oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wraz z podziałem zadań i odpowiedzialności.

Komisja wskazuje, że normy oczekujące na harmonizację zawierają często powtarzane błędne stwierdzenia, jak np. „norma służy spełnieniu zasadniczych charakterystyk rozporządzenia nr 305/2011” lub mylnie sformułowane wymagania, aby „wyrób był zgodny z normą”. Określenia takie, stosowane w przypadku dyrektyw nowego podejścia, nie są prawidłowe w odniesieniu do wyrobów budowlanych. Omawiany dokument zwraca też uwagę na nieuzasadnione – zdaniem Komisji – wymagania norm zharmonizowanych dotyczące personelu, jego kwalifikacji, wymagań dotyczących procesu wytwarzania wyrobu, wyposażenia zakładu produkcyjnego itp.

W związku z tym, że zapisy dotyczące przykładów oznakowania CE i formatu deklaracji właściwości użytkowych zawarte w normach zharmonizowanych bardzo często nie oddają wymagań CPR aktualizowanego aktami delegowanymi, Komisja proponuje, aby takich przykładów w ogóle nie umieszczać w normach zharmonizowanych. Na forum Stałego Komitetu Budownictwa przedstawiciele państw członkowskich w większości optowali za pozostawieniem w normach wzorca oznakowania CE, co znakomicie upraszcza działania służb odpowiedzialnych za sprawowanie nadzoru nad rynkiem.

Celem Komisji jest zatem dążenie do uproszczenia przyszłych norm zharmonizowanych, przy czym kluczowe znaczenie ma jednoznaczne i precyzyjne określenie zakresu normy w odniesieniu do wyrobów i ich zastosowania, podlegających zawartym w normie metodom oceny.

Literatura

- [1] Komunikat Komisji w ramach wykonania rozporządzenia PE i Rady (UE) nr 305/2011 ustanawiającego zharmonizowane warunki wprowadzania do obrotu wyrobów budowlanych i uchylającego dyrektywę 89/106/EWG. Publikacja tytułów i odniesień do norm zharmonizowanych na mocy prawodawstwa harmonizacyjnego Unii. Dz. U. UE C 54 z 13.2.2015, s. 80 – 126.
- [2] Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 574/2014 z 21 lutego 2014 r. zmieniające załącznik III do rozporządzenia PE i Rady (UE) nr 305/2011 w odniesieniu do wzoru, który należy stosować przy sporządzaniu deklaracji właściwości użytkowych wyrobów budowlanych. Dz. U. UE L 159 z 28.5.2014, s. 41 – 46.
- [3] Rozporządzenie delegowane Komisji (UE) nr 568/2014 z 18 lutego 2014 r. zmieniające załącznik V do Rozporządzenia PE i Rady (UE) nr 305/2011 dotyczący oceny i weryfikacji stałości właściwości użytkowych wyrobów budowlanych. Dz. U. UE L 157 z 27.5.2014, s. 76 – 79.
- [4] TF N 530 Rev. 2 Construction Sector Standardization Guidance Document. Implementation of the Construction Products Regulation (CPR) in the harmonized standards – Template for Annex ZA. 2012-04-13.
- [5] CPR 08/4/3 Expected content of harmonised standards under the CPR. 5-6 February 2015. Working document.

Otrzymano 30.03.2015 r.